

Sytuacja kobiet w nauce – jest dobra czy wymaga zmian?

Neil Armstrong nigdy nie stanąłby na Księżycu, gdyby nie Margaret Hamilton - informatyczka kierująca zespołem, który napisał kod systemu pokładowego dla programu kosmicznego „Apollo”. Między innymi taki przykład kobiety sukcesu poznali uczestnicy spotkania „Nie jesteś typem naukowca”. Organizatorem wydarzenia, które odbyło się 14 marca 2022 r., był wrocławski DCF we współpracy z firmą 3M.

Not the Science Type_03 fot, 3M

Sytuacja kobiet w nauce – jest dobra czy wymaga zmian?

Punktem wyjścia do dyskusji stał się wyprodukowany przez 3M film dokumentalny „Not the Science Type”, który opowiada historie czterech naukowczyń z obszaru STEM (ang.: Science, Technology, Engineering, Math – w tłumaczeniu: nauki przyrodnicze, technologia, inżynieria i matematyka). Od lat zdobywają one uznanie w takich dziedzinach, jak mikrobiologia i inżynieria jądrowa, przełamując stereotypy i stawiając czoła dyskryminacji ze względu na płeć, rasę i wiek. W tym roku dokument był pokazywany na Festiwalu Sundance w kategorii filmów korporacyjnych.

Uzupełnieniem filmu był mini wykład Janiny Bąk – statystyczki, nauczycielki akademickiej, autorki książki i bloga Janina Daily. W wystąpieniu pt. „Czy nauka jest kobietą” Janina przytoczyła m.in. wyniki badań potwierdzające, że osoby obu płci mają takie same predyspozycje do osiągania sukcesów w nauce. Mówiła też, że potrzebne są zmiany systemowe, by wzmacniać kobiety w obszarze STEM, ale że możemy też pomóc jako społeczeństwo – wprowadzając do języka feminatywy i walcząc ze stereotypami.

Wpływ na otoczenie – wbrew stereotypom

Po projekcji filmu odbyła się debata z udziałem gości, w którą aktywnie zaangażowała się również widownia. Do rozmowy zaproszono Janinę Bąk, Elizę Durkę – fundatorkę i prezeskę Fundacji Inspiring Girls Polska oraz Radka Kaskiewicza – dyrektora zarządzającego 3M w regionie Europy Wschodniej. Dyskusję prowadziła Karolina Głowacka – autorka podcastu Radio Naukowe, która zaczęła rozmowę od pytania o wrażenia z filmu.

– Każda z bohaterek dokumentu chciała zrobić coś pozytywnego dla świata – zauważyła Eliza Durka. – To jest spójne z wynikami raportu Inspiring Girls Polska pt. „Aspiracje Dziewczynek w Polsce”. Dla dziewcząt największą motywacją do angażowania się w STEM jest fakt, że ich działanie będzie

Sytuacja kobiet w nauce – jest dobra czy wymaga zmian?

miało widoczny, pozytywny wpływ na otoczenie. Zdaniem Elizy Durki, ta charakteryzująca dziewczyny i kobiety troska o świat, o innych ludzi, wcześniej często postrzegana jako słabość, w dzisiejszym świecie pełnym społecznych wyzwań stanowi ich ogromny potencjał.

Janina Bąk podkreśliła z kolei istotną rolę otoczenia wspierającego kandydatki na naukowczynie.

- Bohaterki filmu od samego początku mogły liczyć na wsparcie nauczyciela albo rodziców. To jest ekstremalnie ważne i pokazuje, jak duża jest rola nas wszystkich, by przekonać dziewczynki i kobiety, że wcale nie ustępują mężczyznom w obszarze STEM – zachęcała Janina.

Z tą tezą zgodził się Radek Kaskiewicz, zwracając też uwagę na problem krzywdzących stereotypów.

- Dla chcącego nie ma nic trudnego – jeżeli ma dobre wsparcie. Badania mówią, że do pewnego wieku dziewczynki i chłopcy uważają się za równych, a potem stereotypy zaczynają wpływać na ich wybory. Dlatego jak najwcześniej trzeba zaczynać działania, które dają dziewczętom moc i zachęcają, by uwierzyły w siebie – zauważył Radek.

Sytuacja kobiet w nauce – jest dobra czy wymaga zmian?

Not the Science Type fot. 3M

„Role models” w akcji

Kolejny wątek dyskusji dotyczył istotnej roli kobiet, które mogą być mentorkami dla dziewcząt w wieku 10-15 lat.

– Po 10. roku życia dziewczynki zaczynają często mówić, że nie lubią matematyki, że są z niej gorsze – i to potem działa jak samospełniająca się przepowiednia – wyjaśniła Eliza Durka. – Jednocześnie zauważamy u dziewcząt w tym wieku dramatyczny spadek poczucia pewności siebie i zwiększoną podatność na działanie niekorzystnych stereotypów. Dlatego to jest tak ważny i krytyczny moment, w którym można jeszcze wiele zdziałać na rzecz

Sytuacja kobiet w nauce – jest dobra czy wymaga zmian?

wzmacniania dziewczynek – i dlatego właśnie my jako fundacja skupiamy się na działaniach skierowanych do dzieci w szkołach podstawowych. W warsztatach z role-modelkami pokazującymi blaski i cienie swojej pracy zawodowej biorą udział całe klasy. To ważne, żeby chłopcy też widzieli różnorodne wzorce inspirujących kobiet.

Eliza Durka zauważyła także, że choć mężczyźni mogą inspirować dziewczęta lub być dla nich autorytetami, to jednak „role model” powinna być kobieta. Taka mentorka opowiada nie tylko o blaskach i cieniach swojej pracy, ale też o drodze, którą przebyła, o tym, czego musiała się nauczyć, co w sobie przezwyciężyć, z czym walczyć.

Janina Bąk dodała, że nie do przecenienia jest rola nauczycielek, które też mogą być „role models” dla swoich uczennic. Zdaniem Janiny, potrzebujemy też większej liczby przykładów naukowiec w podręcznikach oraz szkół nazwanych imieniem sławnych kobiet.

Podsumowując tę część rozmowy, Karolina Głowacka zwróciła uwagę, że walczymy, by było więcej kobiet w nauce, bo to poprawia naukę jako taką – w zróżnicowanych płciowo zespołach padają takie pytania, które nie pojawiłyby się w innych okolicznościach.

Wspieranie różnorodności umożliwiające postęp

Różnorodność daje napęd rozwojowi – taką tezę wysunął Radek Kaskiewicz.

– Jeżeli mamy różne zdania, odmienne poglądy, generalnie jesteśmy różni – to dzięki temu możliwy jest postęp – mówił Radek. – W 3M nie ma więc zróżnicowania ze względu na płeć. Wszyscy w naszej firmie mają takie same szanse, jeśli chodzi o wynagrodzenie czy możliwości rozwoju. Zbudowaliśmy też mocne struktury, takie jak Women’s Leadership Forum, w ramach których kobiety w 3M wspierają się nawzajem.

Sytuacja kobiet w nauce – jest dobra czy wymaga zmian?

O konieczności systemowego wsparcia kobiet mówiła też Eliza Durka, twierdząc, że do zmiany społecznej potrzebne są wysiłek i współpraca różnych interesariuszy.

- Każdy ma szansę na sukces, ale nie dla wszystkich te szanse są równe. Pamiętając o tym, tworzymy odpowiednie polityki na szczeblu globalnym, lokalnym, w NGO – apelowała Eliza.

Zgromadzeni na sali widzowie również brali aktywny udział w dyskusji. Nie tylko zadawali pytania uczestnikom debaty, ale też opowiadali o swoich doświadczeniach. Studentka chemii zwróciła uwagę, że w Polsce akurat w tej dziedzinie nie brakuje kobiet dzięki „role model” w postaci Marii Skłodowskiej-Curie. Z kolei mama nastolatki podkreślała, że „wabikiem” przyciągającym dziewczęta może być pierwiastek humanistyczny w nauce, który sprawia, że wydaje się nam ona bardziej bliska.

Karolina Głowacka podkreślała, że cieszy się, mogąc prowadzić spotkanie, ale marzy o czasach, gdy w ogóle nie będzie potrzeby toczenia debat na temat kobiet w nauce, bo ich obecność w tym obszarze będzie dla nas całkowicie naturalna.

Podsumowaniem dyskusji były słowa Janiny Bąk, która zwróciła uwagę na inny aspekt różnic między kobietami a mężczyznami:

- Gdy myślę o nierównościach płciowych, to za nimi kryje się wiele innych, związanych z macierzyństwem i jego kosztami; z tym, że kobiety częściej opiekują się starszymi członkami rodziny, że wykonują całą niewidzialną pracę w domu. Chodzi więc nie tylko o płeć, ale też o wszystkie konotacje z

Sytuacja kobiet w nauce – jest dobra czy wymaga zmian?

nią związane. Jest lepiej, ale wciąż mamy jeszcze dużo do zrobienia.

Organizatorem wydarzenia było Dolnośląskie Centrum Filmowe – Instytucja Kultury Samorządu Województwa Dolnośląskiego. Partnerem – firma technologiczno-produkcyjna 3M. Projekt był współfinansowany ze środków Województwa Dolnośląskiego.

źródło. mat. prasowe 3M